

ТАҚРИЗИ

муқарризи расмӣ ба кори диссертатсионии Саторова Мавлуда Қаҳоровна дар мавзуи “Шароитҳои педагогии ташаккули фарҳанги ҳукукии хонандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ дар раванди таълиму тарбия”, ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот пешниҳод шудааст.

Мутобиқати диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ: Диссертатсия ба бандҳои зерини шиносномаи ихтисоси илмӣ 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот мувофиқат мекунад: банди 3 – «Антропологияи педагогӣ» (низомиҳои /шароитҳои/ рушди шахс дар ҷараёни таълим, тарбия, таҳсилот;), банди 4 – «Назария ва концепсияи таълим» (қонуниятҳо, принсипҳои таълими бачагон дар давраҳои гуногуни бавоярасии онҳо; навҳо ва амсилаҳои таълим, ҳудудҳои истифодаи онҳо; вижагиҳои таълим дар сатҳҳои мухталифи таҳсилот).

Мубрам будани мавзуи диссертатсия. Мавзуи рисолаи илмӣ Саторова Мавлуда Қаҳоровна “Шароитҳои педагогии ташаккули фарҳанги ҳукукии хонандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ дар раванди таълиму тарбия” мубрам буда, яке аз мавзӯҳои ҳалталаби педагогикаи муосир ба шумор меравад. Тавре дар диссертатсия ишора шудааст, дар марҳилаи муосири пешрафти ҷамъият вобаста ба дигаргуншавии вазъияти иҷтимоию иқтисодӣ ҳатмкунандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ асоси таъмини сафи мутахассисони нави соҳибмаълумот ва дорои таҳассусҳои зарурии замонаро ташкил медиҳанд. Ин тағйирот бо бозсозии куллии ҳукукии ҷомеа таъмин гардида, он тамоми ҷанбаҳои сохти ҷамъиятиро фаро мегирад. Маҳз бозсозии фаҳмиши ҳукукии ҷомеа тағйироти сифатии ҷомеаи навинро таъмин месозад.

Мусаллам аст, ки тарбияи ҳукукӣ одатан аз муассисаи таҳсилоти миёнаи умумӣ оғоз меёбад. Азбаски солҳои охир дар мамлакат шумораи ҷинойтҳо торафт меафзояд ва онро бештар наврасон содир мекунанд, ин масъала аҳамияти бештареро касб мекунад.

Диссертант асосан ҷинойтҳои дуздӣ молу мулки шаҳрвандон, ҷанҷолу низоҳои байниҳамдигарии наврасон ва бадахлоқию бадзабонии онҳоро мушоҳида намуда, оид ба масъалаи мазкур ва роҳҳои ҳалли он андеша ва пешниҳодҳои мушаххас манзур намудааст.

Илова бар ин, муаллиф қайд менамояд, ки чунин наврасон дар дарсҳо иштирок намекунанд, волидон бошанд, ба рӯзгори худ машғул буда, аз безътиной тамоми кори тарбияро ба мактаб бор кардаанд. Аз ин

хотир, фарзандон бештари вақт дар хона набуда, баъзан шабхоро дар кӯча, интернет-қаҳвахона ва ё марказҳои фароғатӣ мегузаронанд. Ин боис ба он мегардад, ки бо шахсони бекор ва бадахлоку ҷинояткор шиносӣ пайдо карда, оқибат ба гурӯҳҳои ифротӣ иртиқӣ шомил мешаванд. Баъзе муносибату баромадҳо дар шабакаҳои интернетӣ, тамошҳои филмҳои дорони сахнаҳои зӯроварию куштор, ки мафкураи наврасони аз маърифат дурмондари доғдор намуда, ба шуури онҳо таъсири манфӣ мерасонад ва сабаби костагии ахлоқ дар ҷомеа мешаванд.

Диссертант Саторова М.Қ. сабабҳои дигари беназорат мондани кӯдакону наврасонро дар муҳочирати меҳнатӣ қарор доштани сардорони оила, бахусус падарон, ки моҳҳо ва ҳатто солиёни дароз берун аз ватан дар кишварҳои дигар кор мекунанд, ба қалам додааст. Набудани падар дар хонавода ва ба зиммаи модар ҳавола кардани тақдири фарзанд ва тарбияи он, албатта, ба сатҳу сифати тарбия ва таълим таъсири бад мерасонад.

Аз ин беш сабаби ба корҳои ҷинояткорӣ авбошӣ даст задану бадахлокии баъзеи наврасонро муаллиф дар сустии корҳои тарбиявӣ ва фаҳмондадиҳӣ мебинад, ки дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ин масъала ба таври зарурӣ роҳандозӣ намегардад. Аз ҷумла қайд шудааст, ки аксари чорабиниҳои тарбиявӣ ба таври сунъӣ, намоишкорӣ ба роҳ монда мешаванд, ба онҳо кӯдакону наврасони қишри осебпазири ҷомеа ҷалб намешаванд, бештар дар чорабиниҳо хонандагони ғаёл ва волидони оилаҳои шароити иҷтимоиашон хуб ширкат меварзанд, кӯдакону волидони шароиташон номусоид тамошобин мемонанд. Ин ба рӯҳияи онҳо таъсири манфӣ мерасонад.

Гузашта аз ин, дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ кори тарбиявӣ ҷиҳати боло бурдани фарҳанги ҳуқуқӣ ва баланд бардоштани тамоилҳои ахлоқии наврасон дар рӯҳияи ватандӯстӣ ва сулҳпарварӣ ба таври зарурӣ ташкил карда намешавад. Дар ҳоле ки ватандӯстӣ ва сулҳпарвариро мутафаккирони бузурги миллати тоҷик зиёд талқин кардаанд ва ин ба омӯзгорон, волидон ва дигар алоқамандони таълиму тарбия асос мешавад, ки дар хушсифатӣ самармандгардонии кори тарбияи ҳуқуқӣ аз панду насихатҳои онҳо фаровон истифода баранд.

Ба мушоҳида мерасад, ки Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзандон” ва Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи Барномаи миллии пешгирии ҳуқуқвайронкунӣ дар байни ноболигон барои солҳои 2020-2024” дар ҷомеа дар сатҳи зарурӣ иҷро намешаванд. Дар ин хусус бояд оила, мактаб ва ҷомеа робитаи доимии мустаҳкам дошта бошанд.

Довталаб Саторова Мавлуда дуруст қайд менамояд, ки санадҳои

зикршудаи ҳуқуқӣ бояд асоси фаъолияти волидонро ташкил диҳанд. Аммо кор ин тавр набуда, фаҳмонидани мазмуну муҳтавои онҳо ба зиммаи муассисаҳои таълимӣ вогузор шудааст. Зимни суҳбату мулоқотҳо бо падару модарон санадҳои мазкур бояд дар мадди назар ва ҳамеша мавриди баррасӣ қарор гиранд.

Бо назардошти ин, дар соли 2018 2,2 ҳазор падару модарон мавриди ҷаримабандии маъмурии қарор гирифта, ба волидоне, ки монеи таҳсили фарзандонашон дар муассисаи таълимӣ шудаанд, парвандаҳои ҷиноятӣ боз шудаанд. Хусусан, духтарон таҳсилро дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ кам идома медиҳанд. Зеро, ба андешаи волидони онҳо, духтарон бояд ба корҳои хона машғул шаванду аз пайи тарбияи кӯдакон бошанд. Чунин монеагузори духтаронро аз гирифтани таҳсилоти пурра ва имконияти тарбиятгариҳои хуби фарзандони худ шудан маҳрум месозад.

Аз натиҷаҳои таҳқиқот ва озмоишҳои анҷомдодаи омӯзгорон, ҳуқуқшиносон, ҷамъиятшиносон ва равоншиносон оид ба ин масъала метавон хулоса баровард, ки таълим ва сатҳи он ба ташаккули фарҳанги ҳуқуқии хонандагон таъсир мерасонад.

Қобили қайд аст, ки ҳоло дар Ҷумҳурии Тоҷикистон соҳаҳои иқтисод, сиёсат, ҳуқуқ ва дигар соҳаҳои ҳаёти ҷамъият ҳамеша азнавсозӣ мешаванд. Чунин тағйирот бо бозсозии ҳуқуқӣ, самтҳои нави соҳаи маориф ва баланд бардоштани масъулияти шаҳрвандӣ, меҳнатдӯстӣ ва озодиҳои шахс таъмин карда мешаванд. Вазъияти ҳозираи иҷтимоӣ принципу талаботи нави тарбияи насли наврасро пеш мегузорад. Айни замон барои таъмини пешрафти ҷамъият шаҳрвандони ташаббускор, серғайрат ва босавод заруранд, ки бо риояи қонун ба манфиати ҷамъият ва давлат кор карда тавонанд.

Бо ин мақсад дар амалигардонии чораҳои пешгирикунанда на танҳо кормандони мақомоти давлатӣ ва ташкилотҳои ҷамъиятӣ, балки сохторҳои фарҳангӣ варзишӣ низ ҷалб мегарданд. Дар ин самт асосан нақши падару модарони наврасон муҳим аст ва набояд онҳо дар канор монанд, таъкид менамояд довталаб.

Муаллиф қайд менамояд, ки ҳангоми таҳлили назария ва амалияи ташаккули фарҳанги ҳуқуқии хонандагони синфҳои болоӣ якҷанд ихтилофҳо ошкор шуданд, ки асоси воқеӣ доранд, чунончӣ:

- аҳамияти ҳосаи фарҳанги ҳуқуқӣ дар ҳаёти инсонӣ муосир ва омӯзиши нопурраи илмӣ он;

- аҳамияти зиёди фарҳанги ҳуқуқӣ дар иҷтимоигардонии хонандагони синфҳои болоӣ ва таваҷҷуҳи нокифоя ба ташаккули он дар амалияи таълиму тарбия;

- зарурати ташкили мунтазами раванди тарбияи ҳуқуқӣ ва нопуррагии чорабиниҳои тарбияи ҳуқуқӣ дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ.

Ин ихтилофҳо аз аҳамиятнокии масъалаи таҳқиқот шаҳодат медиҳанд, яъне воситаҳо ва шартҳои ташаккули самараноки фарҳанги ҳуқуқии хонандагони синфҳои болоӣ дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ чигунаанд.

Фикру андешаҳои дар боло зикргардида бар он далолат мекунанд, ки мавзӯи барои таҳқиқоти диссертатсионӣ интихобнамудаи докт. Саторова Мавлуда дар шароити муосир бениҳоят муҳиму муҳим ва

дори аҳамияти махсуси назариявӣ амалӣ буда, он бо дарназардошти талаботи замони ҳаҷрии навин ба таълиму тарбияи насли наврас ва тағйири шеваи тарбия рӯи қор омадаанд, таҳия ва барои дифоъ пешниҳод шудааст.

Ишора бояд кард, ки воқеан ҳам пажӯҳиши анҷомдодаи Саторова М. аз арзиши илмиву аҳамияти амиқи назариявӣ амалӣ бархӯрдор мебошад. Дар он масъалаҳои муҳими ташаккули фарҳанги ҳуқуқии хонандагони синфҳои болоӣ, принципу вазифаҳо, усули тарбия, шартҳои зарурии таъминкунандаи самарабахши усулҳои иҷроии тарбияи ҳуқуқӣ ва ниҳоят, барномаи маҷмуии тарбияи хонандагон, ки самтҳои асосии татбиқи онро принципҳои маърифатӣ, принципҳои ҳиссию арзишӣ ва принципҳои фаъолиятӣ ва амалӣ ташкил медиҳад, бо дарназардошти талаботи таҳсилоти муосир ошкор, илман асоснок ва ба таври мукамал таҳқиқу баррасӣ шудааст.

Дар ин баробар, докт. Саторова М. дар қори пажӯҳишии ҳеш таҳқиқу таҳлили проблемаҳои муҳимро вобаста ба мавзӯи диссертатсия ба нақша гирифта, дар ҳалли масъалаҳои онҳо ба қадри имкон дастбаста гаштааст, чунончӣ:

- роҳу усулҳои самараманди ҳалли мушкилоти ташаккули фарҳанги ҳуқуқии хонандагони синфҳои болоиро мувофиқ ба тақозои даври замони ҳаҷрии навин бо роҳи пажӯҳиш муайян ва асоснок кардааст;

- принцип ва вазифаҳо, усули тарбия, шартҳои зарурии таъминкунандаи самарабахши усулҳои иҷроии тарбияи ҳуқуқӣ ва талаботи онҳоро муайяну пешниҳод ва барномаи маҷмуии тарбияи хонандагонро таҳия намудааст;

- дар қараёни дарсҳо ба таври васеъ тарз ва роҳу воситаҳои тафсири мафҳумҳо, шарҳи мазмуни онҳо, муайян намудани монандӣ ва фарқи мафҳумҳои ба ҳам наздик (масалан, мафҳумҳои ҳуқуқвайронкунӣ, қиоят, қирдори ношоиста, деликт)-ро бо далелу мисолҳои эзоҳдиҳанда тавсия додааст;

- вобаста ба ҳар як мафҳуми ҳуқуқӣ ва шарҳу тавзеҳи онҳо ақидаю назари олимону муҳаққиқон ва дар ин баробар, мулоҳизаву пешниҳоди худро манзур кардааст.

Аз ин нуқтаи назар гуфтан ҷоиш аст, ки таҳқиқоти мазкур ниҳоят мубрам, саривактӣ ва дархури ниёзҳои таҳсилоти муосир ва ҷомеа мебошад.

Дарачаи наwgонии натиҷаҳои дар диссертатсия бадастомада ва нуқтаҳои илмие, ки барои ҳимоя пешниҳод мешаванд: Аввалан, бояд қайд кард, ки дарвоқеъ, вазифа ва фарзияҳои илмии муаллиф ва тамоми ҷанбаҳои паҳлуҳои назариявӣю амалии мавзӯи рисола асоснок ва дурустанд.

Арзёбии натиҷаҳои диссертатсия ва таҳқиқоти таҷрибавӣ-озмоишӣ доирнамуда ва хулосаю тавсияҳои методии коркард ва манзурнамудаи

Саторова Мавлуда Қаҳоровна ифодагари онанд, ки муаллиф ба мақсади гузоштааш ноил шуда, вазифаҳои дар назди таҳқиқот мондари ҳаллу ҷасл кардааст ва дар натиҷа фарзияи илмии пешниҳоднамудааш дар амал тасдиқи худро пайдо кардааст.

Наwgонии илмии таҳқиқоти диссертатсионӣ дар он ифода меёбад, ки:

- мафҳуми “фарҳанги ҳуқуқӣ”, ки таркибҳои маърифатӣ, ҳиссию арзишӣ ва ғайрияти амалиро дар бар мегирад, мушаххас ва муайян карда шуд;

- мафҳуми рафтори қонунии ҳонандагон чун таркиби фарҳанги ҳуқуқии онҳо муайян гардид;

- амсилаи ташаккули фарҳанги ҳуқуқии ҳонандагон таҳия гардид, ки дар муассисаҳои таълимӣ мавриди озмоиш қарор дода шуда, самаранокии он муайян карда шуд;

- омилҳои педагогии таъминкунандаи самаранокии таълими фарҳанги ҳуқуқии ҳонандагон ошкор ва муайян карда шуданд;

- барномаи мукаммали таълими ҳуқуқӣ чун воситаи муҳими ташаккули фарҳанги ҳуқуқӣ коркард ва пешниҳод карда шуд;

- шароитҳои таъминкунандаи самаранокии ташаккули фарҳанги ҳуқуқии ҳонандагони синфҳои болоӣ ошкор ва муайян гардиданд.

Асоснокӣ ва эътимоднокии хулосаҳо ва тавсияҳои дар диссертатсия зикршуда:

Дурустӣ ва эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқот бо асоснокӣ ва саҳеҳии усули методологӣ ва назариявӣ, истифодаи маҷмӯи усулҳои ба ҳам вобастаи таҳқиқоти илмӣ, ки ба мавзӯ ва вазифаҳои таҳқиқот комилан мутобиқанд, мувофиқати муқаррароту хулосаҳои назариявӣ, кофӣ будани сарчашмаҳои истифодашуда, асоснокии истифодаи усулҳои

озмоишӣ ва маълумоти дар натиҷаи таҳқиқоти озмоишӣ бадастомада таъмин карда шудааст.

Аҳамияти илмӣ, амалӣ ва иҷтимоии натиҷаҳои диссертатсия бо нишон додани тавсияҳо оид ба истифодаи онҳо: Аҳамияти назариявии таҳқиқот дар такмили назарияи педагогика ифода ёфта, аз навгонии илмӣ ва натиҷаҳои таҳқиқот бар меояд, ки нуктаҳои зерин муаррифгари он аст:

- аз нуктаи назари сохтори системавӣ оид ба фарҳанги ҳуқуқӣ ва таркибҳои он – шуури ҳуқуқӣ ва рафтори қонунӣ тавсиф карда шудааст;

- бо назардошти концепсияи таҳқиқот таърифи тарбияи ҳуқуқӣ чун воситаи муҳимми рушди фарҳанги ҳуқуқӣ мухтасар ифода гардидааст;

- шароитҳои педагогии ташаккули самараноки фарҳанги ҳуқуқӣ асоснок гардидаанд;

- фарҳанги ҳуқуқии ҷамъият ҳамчун қисми таркибии фарҳанги инсон ба сифат ва умқи донишҳои ҳуқуқии шахс, дараҷаи дарки мазмуни ахлоқии меъёрҳои ҳуқуқӣ, сифати ақидаҳои ҳуқуқӣ, ки дар ҳаёти маишӣ, ҳангоми меҳнат ва дар ҷамъият татбиқ мегардад, дар риояи меъёрҳои ҳуқуқӣ ва ҳифзи ҳуқуқу озодиҳо ва рафтори қонунӣ (маърифатӣ, ҳиссию арзишӣ ва фаъолияти амалӣ) зоҳир мешаванд, тавсиф карда шудааст;

- бароҳмонии тарбияи ҳуқуқӣ хонандагон ҳамчун воситаи асосии ташаккули фарҳанги ҳуқуқӣ ва раванди мақсадноку мураттаб, ки ба шуур, эҳсос ва рафтори наврасон таъсири муштаракӣ омилҳои объективӣю субъективиро мерасонад, тавсия шудааст;

- се гурӯҳи вазифаҳои тарбияи ҳуқуқӣ: меъёри маърифатӣ, меъёри ҳиссию арзишӣ ва меъёри фаъолияти амалӣ, ки аз рӯйи меъёрҳо фарқ карда мешаванд, муайян гардиданд;

- гурӯҳҳои асосии шароитҳои педагогии татбиқи самараноки барномаи ташаккули фарҳанги ҳуқуқӣ (ташқил, раванд, мазмун) муайян гардида, қонуниятҳои тарбияи ҳуқуқӣ мутобиқ ба меъёрҳои он тартиб дода шуданд;

- шароитҳои ташкили ташаккули самараноки фарҳанги ҳуқуқӣ муайян ва амсилаи педагогии системаи тарбияи ҳуқуқии хонандагон коркард карда шуданд, ки таркибҳои маърифатӣ, ҳиссию арзишӣ ва фаъолияти амалиро фаро гирифта, барои ташаккули пурра ва ҳаматарафаи таркибҳои дигари фарҳанги ҳуқуқӣ шароит муҳайё менамоянд;

- унсурҳои функционалӣ – ҳадафу вазифаҳо, қонуниятҳо, принципҳо, воситаҳо, усул, шаклҳо, меъёрҳо ва нишондиҳандаҳои самаранок, ки ба таркибҳои маърифатӣ, ҳиссию арзишӣ ва фаъолияти амалӣ мутобиқанд, нишон дода шудааст;

- дар асоси амсилаи педагогӣ барномаи маҷмуии ташаккули

фарҳанги ҳукукии хонандагони синфҳои болоии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ бо номи “Шаҳрванди давлати ҳуқуқбунёд”, ки аз маҷмуи тестҳо иборат аст, таҳия гардидааст;

- гурӯҳҳои асосии омилҳои педагогии тарбияи дониши ҳуқуқӣ: ташкилӣ, муҳофизавӣ ва муҳтавоӣ муайян карда шуданд;

- истифодаи таҳқиқоти мазкур барои идомаи таҳқиқоти илмӣ бо мақсади муайян намудани усулҳои нав дар ин самт тавсия дода шудааст;

- дар заминаи ин кори илмӣ ва натиҷаҳои бадастомада имконияти таҳким бахшидани раванди педагогӣ бо мақсади ташаккули донишҳои ҳуқуқӣ ва фарҳанги ҳукукии хонандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ пайдо мешавад;

- моҳият, сохтор ва мазмуни раванди ташаккули фарҳанги ҳукукии хонандагони синфҳои болоӣ дар заминаи устувории донишҳо ва маҳорату малакаи онҳо зимни раванди таълим баррасӣ карда шуд;

- расидан ба ҳадафи ниҳой ва татбиқи он ба муаллимон, мавқеъ ва дараҷаи тайёрии онҳо дар системаи умумии тарбияи фарҳанги ҳуқуқӣ буда, вобаста буда, ҳамкориҳои байниҳамдигарии коллективи омӯзгорон, ҳамкориҳои онҳо бо волидон ва ҷомеа мувофиқи мақсад аст;

- натиҷаҳои озмоиши анҷомдодашуда имкон доданд, ки амсилаи таҳиянамудаи муаллиф бо мақсади инкишофи шахсияти хонандагон аз ҷанбаи талабот ба дарки фарҳанги ҳуқуқӣ татбиқ карда шавад.

Аҳамияти амалии таҳқиқот дар он аст, ки ҷанбаҳои педагогии ҳангоми ташкили таълими ҳукукии хонандагон дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон истифодашаванда муайян гардиданд, нишондиҳандаҳои сифати раванди ташаккули фарҳанги ҳуқуқӣ ва методикаҳои озмоишӣ, ки барои баҳодиҳии ташаккули он истифода бурда мешаванд, дар ҷараёни таълим ва кори беруназсинфӣ ҷиҳати аз худ намудани донишҳои ҳуқуқӣ, арзишҳо ва рафтори қонунии категорияҳои гуногуни хонандагон истифода шуда метавонанд.

Аҳамияти амалии кори илмӣ боз аз он иборат аст, ки асосҳои назариявӣ методӣ ва тавсияҳо оид ба тарбияи ҳукукии хонандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии Ҷумҳурии Тоҷикистонро дар ҳамаи зинаҳои таҳсилот метавон ба таври васеъ истифода бурд.

Наشري натиҷаҳои диссертатсия дар маҷаллаҳои тақризшавандаи илмӣ: Натиҷаҳои асосии таҳқиқоти диссертатсионӣ дар конференсияҳои донишгоҳӣ ҷумҳуриявӣ, семинарҳои илмӣ-методӣ ва омӯзишии Пажӯҳишгоҳи рушди маориф ба номи Абдурахмони Ҷомии Академияи таҳсилоти Тоҷикистон ироа ва баррасӣ шуда, дар 9 номгӯй мақолаҳои

илмӣ, аз он ҷумла 6 номгӯи онҳо, ки дар нашрияҳои илмӣ тақризшавандаи феҳристи тавсиянамудаи КОА назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва 2 номгӯӣ дар маҷмӯаи маводи конференсияҳо ба таъб расидаанд, инъикоси ҳудро ёфтаанд.

Мутобиқати барасмиятдарории диссертатсия ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон: Тартиби таҳияи диссертатсия ва автореферат ба талаботи Дастурамал оид ба тартиби барасмиятдарории диссертатсияҳо барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD)-доктор аз рӯи ихтисос, номзади илм ва доктори илм, авторефератҳо ва мақолаҳои илмӣ ҷопшуда мувофиқ буда, автореферати диссертатсия мазмунӣ мухтасари диссертатсияро ифода карда, тасаввуроти аниқро доир ба моҳияти таҳқиқоти гузаронидашуда ва натиҷаҳои бадастовардаи муаллиф медиҳад.

Натиҷаҳои бадастомада, эътимодноӣ, ҳулосаву тавсияҳо тибқи талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Дастурамал аз ҷиҳати илмӣ-методӣ асоснок карда шуда, ба миқдори кофӣ бо тавсияву пешниҳодҳои назариявӣ ва амалӣ, мисол ва ҷадвалҳо таъмин карда шудааст.

Диссертатсия тибқи муқаррароти Дастурамал фаҳмо, бо забони равони тоҷикӣ, босаводона таълиф шуда, тартиби таҳия, ҷобаҷогузори қисмҳои алоҳидаи он, робитаи мантиқӣ ва мутасили ба пуррагӣ риоя гардидааст. Роҷеъ ба ҳар як боб ва дар умум ба рисола ҳулосаҳои равшану возеҳ бароварда шудааст.

Эрод ба таҳқиқоти диссертатсионӣ: Дар баробари дастовардҳои муҳими илмӣ-амалӣ, ки дар боло зикрашон рафт, диссертатсия ва автореферати он аз камбудихо низ орӣ нест, ки зикри онҳо барои тақмили минбаъдаи диссертатсия ба манфиат хоҳад буд, ҷунончи:

1. Муаллиф дар аввали диссертатсия аз мутафаккирони бузурги миллати тоҷик роҷеъ ба ахлоқ ва ватандӯстӣ ёдовар шудааст, аммо дар қор андешаҳои онҳо дар ин ҳусус ҳамчун иқтибос оварда нашудааст.

2. Дар қисмати адабиёти истифодашуда номҳои олимони тоҷик ва асарҳои педагогии онҳо, махсусан дар боби тарбияи ҳуқуқӣ, кам ба назар мерасад.

3. Дар қадом асос паст будани фарҳанги ҳуқуқии ҳонандагонро ба таври зарурӣ исбот накардааст.

4. Дар матни диссертатсия баъзе ғалатҳои техникӣ ва имлоӣ роҳ ёфтаанд, ки таҳриру ислоҳ меҳоханд.

Ҳамзамон, бояд ишора кард, ки камбудихои зикршуда ба ҳеҷ ваҷҳ арзиши илмӣ-амалии диссертатсияро қоста намегардонанд.

ХУЛОСАИ ҶАМЪБАСТӢ

1. Диссертатсияи Саторова Мавлуда Қаҳоровна кори ба итмомрасидаи илмӣ-таҳқиқотӣ буда, аз ҷониби муаллиф мустақилона дар сатҳи нисбатан хуби илмӣ иҷро карда шудааст.

2. Довталаб ба ҳадафи дар назди таҳқиқоти диссертатсионӣ гузошташуда ноил шуда, вазифаҳои илмӣ таҳқиқотро ҳаллу ҷасл кардааст ва фарзияи таҳқиқот тасдиқи худро ёфтааст.

3. Диссертатсияи Саторова Мавлуда Қаҳоровна дар мавзӯи “Шароитҳои педагогии ташаккули фарҳанги ҳукукии хонандагонӣ муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ дар раванди таълиму тарбия”, ки барои ҳимоя ва дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот пешниҳод шудааст, ба талаботи Низомнома оид ба Шӯрои диссертатсионӣ ва Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 тасдиқ шудаанд, ҷавобгӯ буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот мебошад.

Муқарризи расмӣ: номзади
илмҳои педагогӣ, сармутахассиси
шӯъбаи мониторинг ва идораи сифати таълим,
дотсенти кафедраи фанҳои гуманитарии
Донишгоҳи давлатии молия ва
иқтисоди Тоҷикистон

Носиров Саъдулло Шукуловевич

Маълумот барои тамос:

Шаҳри Душанбе, кӯчаи Нахимов 64/14; Тел. (+992) 935 31 17 71;

Почтаи электронӣ: nosirov1965@mail.ru

Имзои Носиров Саъдулло Шукуловевичро тасдиқ мекунам.

Сардори шӯъбаи кадрҳо ва
корҳои махсуси ДДМИТ

